

NICHOLAS
SHAKESPEARE
DĚDICTVÍ

Copyright © Nicholas Shakespeare, 2010
Translation © Magdalena Hamšíková, 2014

ISBN 978-80-87497-03-6

1

Byl únor, chladné deštivé odpoledne. Andy Larkham se hrbil nad pracovním stolem v jedné z kanceláří nakladatelství Carpe Diem, když se ve dveřích objevila žena.

Uplynula notná chvíle, než si jí vůbec všiml. Zvedl oči a naslinil hrot tužky.

„Nemáš být náhodou na pohřbu?“ zeptala se.

„Proboha...“ odstrčil židli od stolu a vyskočil na nohy. Hodinky ukazovaly 14:35. Zpoza dveří popadl ramínko s otcovým modrým oblekem a začal se do něj soukat, přestože pořád stála ve dveřích. S jednou rukou vraženou do kabátu se zeptal: „Jak dlouho to trvá do Richmondu?“

„V tomhle počasí? Půlhodinu – ale budeš si muset vzít taxík.“

Andy už byl u dveří, když si vzpomněl na parte na stole. Vrátil se pro něj a opět se obrátil k odchodu.

„Mohl bych si půjčit dvacet liber?“

„A co těch dalších dvacet, co sis půjčil v pátek?“

„Prosím, Angelo. Vždyť je svatého Valentýna. Přece víš, že ti to vrátím.“

„Vážně?“

„Hned zítra ráno skočím do banky. Slibuju,“ pročísl si husté blondaté vlasy.

Dala mu je, stejně jako vždycky, ale neodpustila si patřičně kyselý výraz. Ignoroval ho. Schody vzal hopem a proběhl okolo recepčního Errola ven na chodník.

Dešťové kapky se vpíjely do černě olemovaného papíru, když si ověřoval, kdy a kde má přesně být. Obřad začínal ve tři v kapli číslo osm.

Neměl deštník, a tak stál venku a mokl. Autobus jedoucí po Kensington High Street rozstříkával vodu z kaluží. Skupinka školáků s taškami nad hlavou chvátala do metra.

Konečně zastavil taxík. Vystoupila z něj nějaká paní a Andy si rychle vlezl dovnitř. „Richmondské krematorium,“ řekl.

Cestou z Hammersmithu bubnoval do střechy taxíku déšť, hotová průtrž mračen, a Andy přemýšlel, kdo tam asi bude.

Jeho první učitelka slečna Carronová? Milá paní – laskavá a spravedlivá. V druhé třídě ho učila slečna Lightfootová. Byla mladá a hezká, Andy si ji velmi oblíbil. Na rozdíl od toho zlomyslného vysloužilého hráče lakrosu, který přišel po ní. „Stalin“ Podhoretz na škole naštěstí nevydržel déle než jedno pololetí. Nahradil ho nový učitel. Byl to vysoký chlap jako hora, rozhodně starší než zbytek učitelského sboru. Měl stříbrné kudrnaté vlasy, pronikavý pohled a všechny odzbrojil svým nadšeným zájmem o celou řadu věcí, Vermeerem či argentinským tangem počínaje a povídkami Flannery O'Connorové konče.

Jmenoval se Stuart Furnivall. Třicet let učil na školách všude možné po Evropě, ale když mu zemřela manželka, původem Francouzka, přesídlil na důchod do Shaftesbury. Chtěl se tam usadit a pracovat na své knize, jenže když už se konečně chystal věnovat psaní, obrátila se na něj místní škola s prosbou o výpomoc.

Furnivall nebyl ten typ učitele, který se neobejde bez tabule. Dobře věděl, co je nejpodstatnější a jaká tajemství stojí za to znát. Dokázal ostatní nadchnout. Taky vášnivě rád muškařil a hrál ragby. Do roka vedl kriketovou jedenáctku, kde hrál i Andy. Ale jeho největší sen se mu nikdy nesplnil. Ve skutečnosti si přál být francouzským učencem.

Byl to právě Furnivall, kdo pomohl Andymu vymanit se z prázdnoty dní bezprostředně po otcově infarktu.

Naučil Andyho mnohem víc než jen to, jak odpálit míč a jaké knihy číst. Andymu se na něm asi nejvíc líbilo, že nekázal a nepoučoval, ale svou vášní a zápalem pro věc dokázal zažehnout oheň i ve svých studentech. Nevnucoval svoje myšlenky, jen je zlehka nahazoval jako vlasec na pstruhy a čekal, až se chytíte na háček.

Ještě dlouho po ukončení školy mu Furnivallův odkaz silně rezonoval v hlavě. Co by tomu řekl Furnivall? Jak by se Furnivall zachoval v podobné situaci? Souhlasil by s tím Furnivall? Ačkoli s ním nebyl v kontaktu několik měsíců, byl jeho smrtí zaskočen.

Když taxík zastavil před krematoriem, venku pořád lilo jako z konve. Andy vrazil řidiči dvacetilibrovku od Angely, nečekal na drobné a vyběhl ven mezi kaluže. Kaple, kterou hledal, měla nade dveřmi bílý kachel s číslem osm. Nacházela se mezi ostatními kaplemi, které tvořily celou alej. Vpadl dovnitř, ale zjistil, že obřad už dávno začal.

Ten trýznivý pocit opozdilce.

Stál tam, z kabátu mu crčela voda a oči se pomalu přizpůsobovaly přítmi kaple. Rakev na katafalku. Kříž nad našaseným závěsem barvy ovsa. A prázdno – až na dvě osoby v přední lavici nalevo. Muži, jehož šedé vlasy vypadaly zezadu jako součást jeho obleku, bylo asi okolo padesátky a měl kulaté bifokální brýle. Otočil se na

Andyho s pohledem, který se ptal: co tady ksakru děláš? Žena se ztrhanou tváří zachumlaná v hnědém kožichu upírala pohled před sebe na rakev a – když se se zajíknutím otočila – ani v nejmenším se nepodobala drobné slečně Carronové, a už vůbec ne slečně Lightfootové.

Jediný další člověk v kapli byl malý šlachovitý kaplan s širokým zarudlým obličejem a špičatou bradou. Stál vedle rakve a právě uctíval památku zesnulého. Nikdo další tam nebyl.

„... Právě tyto chvíle nás nutí se na okamžik zastavit a zamyslet se. Možná si sami pokládáte prastarou otázku: ‚K čemu je to lidské snažení?‘“

Andy si sundal promáčený kabát a usedl do zadní lavice. Zkontroloval hodinky – tři hodiny dvacet. Ještě deset minut a Furnivallův smuteční obřad bude u konce a začne další. Kde jsou všichni? To přece nemůže být tím počasím. Na pohřby se chodí i v dešti.

„... Jediná uspokojujivá odpověď, kterou vám mohu nabídnout je ta, že smysl života spočívá v kvalitě našich vztahů. Jak jsem vycházel se svou rodinou? Jak jsem vycházel se svými kolegy? Jak jsem vycházel se svými bližními? Pokud jsem byl věřící – jaký vztah jsem měl ke svému bohu?“

Kaplan vrhl vděčný pohled přes prázdné lavice na Andyho, který si otíral špinavý londýnský déšť z čela a neklidně se vrtěl na místě. Píchlo ho u srdce, když si náhle uvědomil, že nemá jasnou představu svého boha. Jediný obraz, který mu kupodivu vytanul na mysl, nebyla ani vousatá postava ze stropu Sixtinské kaple, natož pak mnohoruké božstvo ze zdi jeho oblíbené indické restaurace. Místo toho z mlhy dávného zimního odpoledne vystoupil obrys muže se stříbrnými vlasy, jak gestikuluje od pomezí čáry a volá přísným hlasem: „Tvoje kraťasy, Larkhame. Jak asi budeš utíkat, když je máš u kolen?“

„... Pokud to, co jsem řekl, dává smysl, měl jeho život cenu, protože všechny jeho okolní vazby byly postavené na lásce, citu a upřímném zájmu.“

To na Stuarda Furnivalla sedělo. Ale co ten pářeček vepředu? Andy se podíval lépe. Jeho učitel se kdysi zmínil o panovačné sestře, se kterou přežili nálety na Wimbledon. Možná je to ona. A co ten obrýlený chlapík v obleku? Jeho výraz moc zármutku neprozrazoval.

Kaplanovy oči se upřely na Andyho.

„... Všichni jsme se tu dnes sešli, protože se nás život tohoto laskavého a vzácného člověka nějakým způsobem dotkl a nějak nás ovlivnil.“

Andy ztratil se Stuartem Furnivallem kontakt, když odešel na univerzitu. Škola byla později prodána. Hřiště, ošklivá viktoriánská věž s hodinami i „sanatorium“, kde slečna Lightfootová podávala odpornou „meducínu“ proti kašli, teď byly součástí průmyslové zástavby. Z Bartonské školy zůstal jen sporadicky vydávaný zpravodaj, který slečna Lightfootová rozesílala bývalým žákům. Ona mu také dala Furnivallovu adresu do Cornwallu, na kterou Andy napsal před dvěma a půl rokem, když si Angela vyžádala doporučující dopis. Furnivall odpověděl obratem a zopakoval Andymu pozvání na návštěvu. Od chvíle, kdy se Andy dozvěděl o Furnivallově úmrtí, si nadával, že si nikdy neudělal ani den volna, aby zajel do St. Buryanu. Vděčil Furnivallovi za mnohé – v neposlední řadě i za svou práci. To on ho přivedl na nápad pracovat v nakladatelství.

Kaplan dál něco mumlal, ale Andy byl duchem jinde – o deset let zpátky v Shaftesbury. Předměstské edvardiánské štukování, vzrostlý blahočet a štiplavý zápach moči, který ho praštil do nosu hned u vchodu, když se šel rozloučit s Furnivallem. V přízemí sledovaly televizi staré paní, které se pomočovaly. Furnivall

ovšem ničím podobným netrpěl. V patře měl pokoj sám pro sebe, v něm kovovou postel a stůl s mramorovou deskou, na kterém ležela hřbetem vzhůru kniha o smyčce na mokrou mušku. Měl taky poličku na céděčka a knihy o umění a nespočet háčků, na které si věšel svoje rybářské náčiní. Na stěně visela fotka jeho ženy Christiny pořizená ve fotoateliéru a vedle reprodukce Bramerovy skici uhlem, která bezděčně přitahovala Andyho pozornost už během jeho konzultací. Zobrazovala muže a ženu ležící na voru, který je unáší na otevřené moře. Na ten výjev se díval často.

Černé hedvábné roucho se mihlo v tlumeném světle.

Andy si vzpomněl, jak mu jeho učitel říkal, že Stendhalovi přišli na pohřeb v Římě jen tři lidé.

„Modleme se a vzdejme díky za život...“

Zašátral po podušce na klekátko a poklekl. Závěs se rozevřel a rakev začala s hukotem zajíždět po neviditelných válečcích do útroby krematoria. Když slyšel chvalozpěv z pásky, chtělo se mu zvednout prst a zmáčkout stop.

„... našeho bratra...“ kaplan nahlédl pro kontrolu do rozpisu.

Andy zavřel oči. Už nikdy Furnivalla neuvidí, jen když si ho představí v myšlenkách. Když hledal vhodnou polohu, jak si pohodlně opřít lokty, probleskla mu hlavou vzpomínka na jejich první setkání na břehu řeky pod Suttonským mlýnem...

„... Christophera Madigana.“

Christophera Madigana? Otevřel oči a posadil se zpět do lavice.

Andy popadl kabát a chtěl odejít – pak si uvědomil, že i kdyby se snažil najít tu správnou kapli, bylo by už pravděpodobně stejně pozdě.

Zůstal tedy sedět a zvažoval, jaké má možnosti. Nechtěl na sebe upoutávat příliš pozornost. Bylo by velmi

nezdvořilé, skoro svatokrádežné vyplížit se ze smutečného obřadu ve chvíli, kdy se stejně chýlil ke konci. Bylo mu také jasné, že Christopher Madigan, ať to byl kdokoli, by vzal zavděk každým truchlícím.

Závěs se zatáhl a následovala další modlitba. „Nic jsme na svět nepřinesli a jistě si také nic neodneseme.“

Kaplan ještě nedořekl: „Amen,“ a šedivý muž se už zvedal. Rychlými kroky minul Andyho, došel ke stolku u zdi vedle vchodu, na kterém ležela kniha podobná té kondolenční, a otevřel ji.

Andy se chystal odejít, ale uličkou mezi lavicemi se blížila žena v hnědém kožichu. Byla mnohem menší, než si na první pohled myslel, měla vypoulené oči a úzký bledý obličej s hlubokými vráskami. Když šla okolo, vrhla na něj tvrdý pohled.

Muž ji u dveří zastavil a něco jí řekl. Zavrtěla hlavou. Andy ji slyšel mluvit tlumeným hlasem. Kožich jí sahal až ke kotníkům. Zdálo se, že se v něm ztrácí. „Neměl na sobě tu žlutou vestu,“ znělo to cize a našťavaně.

Muž, zatímco se ji snažil uklidnit, otevřel plnicí pero a pokynul jí, aby se podepsala do knihy. Chvíli se nad ní nahýbala, než se skutečně podepsala. Pak mu vrátila pero, opřela se do dveří, ještě jednou se otočila, věnovala Andymu poslední upřený pohled a vybelhala se ven.

Andy ji chtěl následovat, ale zjistil, že má zatarasovanou cestu. „Mohu vás požádat, abyste zde vyplnil své jméno a adresu?“

„Proč?“

„Protože jsem byl pověřen, abych zaznamenal, kdo se zúčastnil obřadu.“

Andy už chtěl začít vysvětlovat, že zesnulého vůbec neznal, když mu došlo, jak trapně by to znělo. Navíc podepsat se v něčí kondolenční knize přece nemůže nikomu uškodit. Madigana v životě neviděl, ale byl na části jeho pohřbu a to je nějakým způsobem spojovalo.

Vzal pero a rychle napsal své jméno pevným úhledným rukopisem.

Muž se na něj podíval bez jakéhokoli výrazu.

„A vaši adresu. Potřebujeme ji.“

Andy mu vyhověl. Z nějakého důvodu ho ještě napadlo dodatečně napsat: „Je mi to tak líto.“

Chtěl už vyjít ven, ale dveře se náhle otevřely a kaplí se prohnal závan studeného větru. Dovnitř vešla mladá žena v tenké okrové pláštěnce, složila deštník a podívala se okolo. Bledý obličej, černé vlasy na ramena a ty nejhnědší oči, které kdy Andy viděl.

Zvedla ruku, aby si setřela vodu z vlasů, a ve světle se zaleskl její stříbrný náramek. Pohled jejích rozechvělých očí ho uchvátil. Mohla být ve věku jeho sestry, o rok dva starší než on.

„Zmeškala jsem obřad?“

„Obávám se, že ano,“ řekl muž se šedivými vlasy.

Vzala to na vědomí, zavřela oči a kousla se do rtu, jako když se někdo brání pláči. Zavrtěla hlavou a přešla ke kondolenční knize, aby se zapsala. Muž ale vyrazil dopředu, postavil se mezi ni a knihu a prudce ji zavřel, ještě než stihla něco napsat. „Je mi líto. Obřad už skončil.“

Ticho.

Podívala se na něj zamlženým, rozostřeným pohledem, jako kdyby byl jeho obraz rozmazaný gumou. Její hladká brada se trhaně roztřásla. „Musím se tam podepsat.“

Ale muž si stál za svým, tiskl knihu k hrudi. „Je mi líto, jdete příliš pozdě,“ řekl neústupným hlasem.

Vzchopila se a znovu se na něj zadívala. Pak se otočila na podpatku a vyšla ven.

Děšť už malinko ustal, když Andy vyšel před kapli, kde si tlumenými hlasy povídaly hloučky černě oděných lidí, choulících se pod deštníky a čekajících na další obřad. Žádná tvář mu nebyla povědomá.

Mohutná paní s rameny zahalenými do štolý z perziánu upřeně zírala malinkýma, netrpělivýma očima nad jeho hlavu: „Už jsme tu. Kaple číslo 8.“

Andy držel pořád v ruce parte s detaily Furnivallova pohřbu. Číslo na něm rozpila kapka deště. Nebyla to kaple 8, ale kaple číslo 3.

Dveře se znovu otevřely, ven pronikl zvuk varhan a vykoukla narůžověle šedá tvář. „V pořádku,“ řekl kaplan a tiskl k sobě rty zimou, „můžete jít dovnitř.“

Pozůstalí proudili okolo Andyho do kaple. Až na dva, kteří se schovávali před deštěm pod převisem střechy. Sledovali, jak se voda řine z mraků.

Žena v kožichu působila venku méně impozantně než uvnitř. Andymu ale přišla povědomá spíš ta mladší, možná to bylo jejím držením těla. Vypadala víc roztrpčená sama sebou než tím počasím nebo drobným incidentem, kterého byl svědkem uvnitř. Dál se dívali všichni tři na oblohu barvy rozprášeného popela, dokud si žena se ztrhanou tváří neodkašlala a neobrátila se na tu mladší s kupodivu laskavým tónem v hlase: „Musím ti něco říct.“

„Nepřeju si nic slyšet.“

Ostrost odpovědi přiměla Andyho, aby se otočil.

Starší žena vypadala bezbranně. V její vrásčité tváři se odrážel nepopsatelný smutek. V tu chvíli působila tak upřímně, až to Andyho zahřálo u srdce.

Než však mohla cokoli říct, objevil se muž v šedém obleku a postavil se za ně, pořád pevně svíral kondolenční knihu. Jakmile ho mladší žena uviděla, vykročila vpřed. Studený mokrý mramor pod jejími podpatky jen zaskřípal.

Na trávníku stál zaparkovaný lahvově zelený Volkswagen Brouk. Rozevřela deštník a zamířila k němu.

Andy se podíval na hodinky. Bylo 15:35. Zvažoval, jestli se má pokusit najít kapli číslo 3. Ale kaple se táhly na sever i na jih, jedna jako druhá. I kdyby našel

tu správnou, bylo dost pravděpodobné, že už by byl v plném proudu další obřad. Navíc neměl nejmenší tušení, jak se dostane zpátky do Londýna. Všechny peníze utratil za taxík.

Žena už stála u auta a otevírala dveře na straně řidiče.

Než si uvědomil, co dělá, zavolal: „Kam máte namířeno?“

Otočila se a její tmavé oči se na něj zadívaly zpod deštníku, z něhož odstříkovaly dešťové kapky jako stříbrné kovové hoblíny.

„Vyhovuje vám Holland Park?“

Nepředstavila se, on také ne.

Za kruhovým objezdem na Shepherd's Bush pocítil Andy potřebu alespoň něco říct.

„Tohle byl můj druhý pohřeb.“

„Jsem překvapená, že se vůbec s nějakým pohřbem obtěžoval.“

„Je důležité mít aspoň nějaký rituál.“

„Jediný rituál, který měl rád, bylo trýznění ostatních,“ odpověděla.

„Nezní to zrovna, že byste ho měla moc ráda,“ řekl, aniž by byl schopen odhalit, jaké pouto ji ke Christopheru Madiganovi vázalo.

„Měla ráda?“ odfrkla si. „Nikdo ho neměl rád, možná kromě vás.“ V jejích očích se blýsklo. Bylo v nich něco uštěpačného.

„Mě? No ano... Můžete mě vyhodit tady.“ Blížili se ke konci Ladbrooke Grove.

Bylo mu jasné, že byla v pokušení zastavit auto přímo před místním řeznictvím. Ale asi v ní zvítězilo dobré vychování.

„Kde bydlíte?“ podívala se na něj úkosem.

Její tvář vypadala z jiného úhlu mimořádně krásně.

Nebyla tak hezká jako Sophie. Ale rozhodně v sobě měla nějakou zvláštní přitažlivost.

„Hortense Avenue.“

„Zavezu vás tam.“

„Ne, to nemusíte,“ cítil její pohled na modrém obleku po otci.

„To já vím.“

Dál už o něj neprojevovala žádný zájem a po zbytek cesty mlčela. Když vystoupil, ještě se na ni podíval okýnkem spolujezdce. Zrovna zívala.

„Díky za svezení,“ řekl.

„Není zač.“

To bylo vše. Zvedl ruku, ale ona se dívala skrz něj, jako kdyby neexistoval.

„Tak nashle.“

A odjela. Vzdalovala se, až se její auto stalo barevnou skvrnou mezi dalšími vozy v odpolední londýnské špičce jednoho deštivého únorového odpoledne. Znovu začalo pršet.